

Osmanly Bella Hadidiň atasyny nämüçin öldürdi?

Category: Kitapcy, Sözler, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Osmanly Bella Hadidiň atasyny nämüçin öldürdi? OSMANLY BELLA HADIDIŇ ATASYNY NÄMÜÇIN ÖLDÜRDI?

kitapcy.ru

Izabella Haýriýa Hadid / Fotosurat: AFP

ABŞ-ly manken Bella Hadid (Izabella Haýriýa Hadid) Palestina babatda bildirýän duýgudaşlygyny gyzgyny bilen agzap, sionist mobbingden çekinmezen gürläp bilyän az sanly daşary ýurtly meşhur şahsyétleriň biri.

Ýaşlary uzak bolsun welin, onuň maşgalasyny biraz tanaýanlar içinden «Ol gürlemän kim gürlesin!» diýýär. Bu belli bir derejede dogry hem.

Elbetde, bizem Hadidi gutlaýarys we goldaýarys. Onuň maşgalasy Siriýada, Liwiýada, Palestinada möhüm orunlary edinen güýçli taýpalaryň biri bolupdy.

Bella şol bir wagtyň özünde Zahir bin Omar bin Ebu Zeýdan ez-Zeýdaniniň, biziň Zahir Omar diýip tanaýan Palestinanyň möhüm liderlerinden biriniň neslinden gelýär.

Zahir bin Omar Şam-Nablusyň arasyndaky söwda ýollaryny

gysymyna alan güýçli taýpa serdarydy.

1750-nji ýyla gelinende Zahir bin Omar Akkanyň kontrolyny doly öz eline alypdy.

Sebitde güýçli abadanlaşdyryş işlerine başlap, pagta önemciliğine uly goşant goşan Zahir bin Omar Osmanlynyň ýerine sebitdäki şaýylar bilen güýç birikdirip hereket etmegi Stambul hökümetini ynjalykdan gaçyrdy.

Malta garakçylarynyň Akka portundan logistika goldawyny almagy sabyr käsesini dolduran meseleleriň biri boldy.

Osmanlynyň Zahir bin Omara bolan gahar-gazaby barha artýardy.

Ol bir ýandan şaýy güýcleri bilen bilelikde hereket edýärdi, beýleki bir ýandanam Ortaýer deñiziniň howpsuzlygyny howp astyna salýardy.

Zahir bin Omar Osmanlyny äsgermezçilik edip, Palestinanyň we Liwanyň ýerlerine tarap süýşme syýasatyny dowam etdirdi.

Osmanly Şamyň häkimi Osman paşany Zahir bin Omaryň üstüne ugradyp, onuň boýun egmegini we ýylllyk salgydyny ugratmagyny talap etdi.

Jiji Hadid (Bellanyň uýasy)

Şuny aýratyn nygtamak gerek, Zahir bin Omar Osmanlynyň gönüden-göni duşmany däldi. Çünkü onuň ogullary Stambul hökümetinde ýokary wezipelerde işläp ýordi, şonuň üçin ondan gözegçiliği astyndaky ýerlerden çykmak talap edilenokdy.

Osmanly Hadidiň atasyndan salgydyny tölemegini we Stambulyň duşmanlary bilen hyzmatdaşlyk etmezligini isleyärdi.

Gepleşikler dowam edip durka, Osman paşa bilen Hadidiň güýçleriniň çaknyşyga girmegi hemme işi bulasdyryp taşlady.

Indi gan dökülipdi we Zahir bin Omar mundan beýlæk resmi ýagdaýda jelaly (basmaçy) bolupdy.

Osmanlyda bagışlanmasy iň kyn jürümlesiň başında gozgalaň turuzmak bardy, Hadidiň atasy-da bu etmişi resmi ýagdaýda amala aşyrypdy.

Zahir bin Omar akyllı adamdy. Ol Osmanla garşı 1770-nji ýylда rus harby-deñiz güýçlerinden we Müsür hökümetinden goldaw alyp, özünüň howpsuzlygyny kepillik astyna alypdy.

Osmanly mundan soň Osman paşany we Kuddus güýçleriniň serkerdebaşysy Jezzar Ahmet paşany Bella Hadidiň garry atasynyň üstüne ýollady.

Jezzar Ahmet paşa hakda aýratyn durup geçmek gerek.

Jezzar Ahmet paşa

• **Napoleona Palestinany zyndan eden serkerde Jezzar Ahmet paşa**

Jezzar Ahmet paşa beýik fransuz serkerdesi Napoleona ilkinji

şarpygyny datdyran adamdy.

Napoleon osmanly topraklaryny çekirtge sürüsi kimin basyp alyp ýöركä, birsellem gözünü Jezzar Ahmet paşanyň goşun bölümleriniň ýerleşen Akka galasyna gözünü dikdi.

Jezzar Ahmet paşanyň ýaşynyň ötüşendigi sebäpli Akkany gorap bilmejegini pikir esen Napoleon Ebu Utbäniň golaýyny labyr taşlap, galany basyp almak üçin taýýarlyk işlerini tamamlady.

Jezzar Ahmet paşanyň garrap lagar düşensoň gaýtawul bermäge gurby çatmaz öýden Napoleon Ebu Utbäniň töwereginde düşläp, galany basyp almak üçin taýynlyk gördü.

Galanyň bir gije-gündiziň dowamynda eýelenip, indiki ýorişlere başlanmagyny talap eden Napoleon 1799-njy ýylyň 19-njy martynda goşun bölümlerine hüjüme geçmegi buýurdu.

Gala top atyşlary bilen böwsüldi, gala diwarlarynda açylan gädiklerden birinji hüjüme geçildi, emma netije fransuz goşunu üçin gaty erbet gutardy.

Osmanly esgerleri köplenç birinji hüümde gumbaýrak ýaly pytrap gidýärdi we fransuz esgerleri gyrybilen adamyny gyrýardy. Jezzar Ahmet paşanyň serkerdeligidäki esgerleriňem birem yza tesmedi we hüjüme geçen fransuz goşun bölümünü doly ýok edipdi.

Gala diwarlaryna düşen gädiklerem şobada düzedilipdir, hatda ýumrulan ýerler örülüp durka Ahmet paşanyň esgerleri galadan çykyp, garşılyklaýyn hüjüme geçipdir we fransuz goşunynyň nyzamyny bozupdyr.

Napoleon Bonapart

Napoleon birinji hüjüminiň ertesi günü täzeden hüjüme geçenem bolsa, hiç hili netije gazanyp bilmändir.

Mundan soñ ol gala diwarlarynda has ulurak gädikler açyp, galanyň darajyk gädiklerinden ötri meýdan garpyşygyna öwrüljek hüjüm meýilleşdirdi.

Gala diwary top atyşlary bilen uzak wagt oka tutulyp jaýrylandan soñ, fransuz goşuny uly güýç bilen hüjüme geçdi. Fransuz esgerlerini iň beter aljyradan zat hem togsan ýaşdan goja Jezzar Ahmet paşanyň goşunyň başynda durup fransuzlary garşylamagydy.

Däriniň döreden tüssesi dargansoñ Napoleon has beter aljyraňnylyga düşdi, çünkü hüjüm ýolların goşun bölümleriniň aglabasy ýok edilipdi we diri galanylary Jezzar Ahmet paşanyň eline ýesir düşüpdi.

Napoleon Kaire gaýdyp gelende, yzynda wepat bolan we ýaralanan san-sajaksız esgerini taşlap gelipdi. Şeýle-de bolsa, beýik serkerde özünüň ýeňlendigini boýun alman, hatlarynda gojanyň köşgünü başyna ýumrandygyny we yzynda daş üstünde daş goýmandygyny aýdýardı.

Aslynda welin, Jezzar Ahmet paşa Napoleonyň goşun bölümlerini iki büküp, Müsure gabap goýupdy.

kitapcy.ru

Zahir bin Omar

• **Hadidiň atasy ruslar bilen güýç birikdirip, Jezzar paşany ýeňliše uçratdy**

Zahir bin Omaruň ruslar bilen güýç birikdirmeginiň netijesi ruslar taryhynda birinji gezek Ýakyn Gündogaryň gursagyna goşun salypdy we Beýrutyň häkimiyetini basyp alanda müňlerçe osmanly esgeri şehit bolupdy.

Jezzar Ahmet paşa bir ýandan ruslara garşıy, beýleki bir ýandanam dürzilere garşıy söweşip ýörenem bolsa, Beýruty elden gideripdi.

Bella Hadidiň atasynyň getiren belasynda ruslar musulman ýurdy basyp alanea müňlerçe musulman wepat boldy.

1774-nji ýylda Osmanly ruslar bilen ýaraşyk şertnamasy baglaşansoň, Zahir bin Omar Osmanlydan ötünç sorady.

Soltan Abdylhamyt I has köp gan dökülmesin diýip, onuň towakgasynyň kabul edilmegini isledi.

Zahir bin Omar Osmanla hijem hyýanat etmändigi we hemme zady Şam häkimimiň bulaşdyrandygy hakda hat ýazyp, Şeýhulyslama ýöllady.

Stambul höküməti Zahir bin Omaryň günäsiniň geçilendigi hakdaky permany onuň öz eline gowşuranam bolsa, ol beren sözleriniň birinem ýerine ýetirmänsoň, Osmanly döwleti bu jenaýatçynyň wagt utmakdan başga maksadynyň ýokdugyny bildi.

Osmanly bu işiň soňuna gutarnyklı nokat goýmak üçin soňky döwrüň iň güýçli kaptany-derýalaryndan (admirallaryndan) biri

bolan Alžirli Gazy Hasan paşany Zahir bin Omaryň üstüne ugratdy. Üstesine tabşyryk diñe pitnäni basyp ýatyrmak däl-de, Zahir bin Omaryň kellesini Stambula getirmelidi.

Alžirli Gazy Hasan paşa we meşhur ýolbarsy
Ilki Akka, yzyndanam Haýfa alyndy.
Osmanly birlikleri Zahir bin Omary galanyň içine gabady.
Ýeke okda öldürilenden soñ 1775-nji ýylда kellesi kesiliп
1775-nji ýylда osmanly patyşasyna ugradyldy.

Bella Hadid Palestina bagыşlanan demonstrasiýada
Maşgalanyň gelip çykyşy sosial mediýada aýdylyşy ýaly
Palestina däl.

Bella Hadid we onuň maşgalasy Medineden Siriýa göçüpdi we Palestinany az wagtlygyna gysymyna alypdy.

Bella Hadidiň özüniň Palestina üçin alyp baryan görevi ähmiyetli bolsa-da, onuň atasy müňlerçe osmanly esgeriniň wepat bolmagyna sebäp bolupdy.

Şol sanda Zahir bin Omara turzan gozgalaň netijesinde Beýrutyň rus ädigineniň astynda hapalanmagyna sebäp bolandygy üçin halanylýan adam däldigini aýdyp bileris.

kitapcy.ru

Muhammet Enwer Hadid (Bellanyň kakasy)

Galyberse-de, wagtal-wagtal Bella Hadiduň kakasy Muhammet Hadidiň atalaryndan bolan Zahir bin Omara «Palestinanyň patyşasy» diýen ýaly sözleri we epitetleri ähli ýigrenjiligi bilen ortada dur.

Palestinanyň ýeke-täk patyşasy bardy, olam Stambuldaky osmanly patyşasyndan başga hiç kim däldi.

P.S.: *Has giňişleýin okamak üçin professor Feridun Emejeniň «Yslam ensiklopediyasynda» ýazan «Zahir bin Omar bin Ebu Zeýdan ez-Zeýdani (aradan çykan wagty 1189/1775)» maddasyna seredip bilerler».*

Mehmet MAZLUM ÇELİK.

@MMazlumcel

celikmehmedmazlum@gmail.com

Duşenbe, 11.03.2024 ý. Taryhy makalalar